

ANNA MARIA HUBERTINA GREVEN.

door H. van Wersch.

Zij was waarschijnlijk de eerste gediplomeerde en volledig bevoegde vroedvrouw, niet alleen in Simpelveld maar allerwaarschijnlijkst in het gehele zuidoostelijke deel van Zuid-Limburg.

Op 22 februari 1864 werd zij te Simpelveld geboren.

Volgens de geboorteakte waren haar ouders Peter Jos Greven en Anna Catharina Honen wonende aan de Stampstraat.

Anna werd gedoopt door pastoor Janssen die van 1848 tot 1864 parochieherder van Simpelveld was.

De openbare lagere school, die van 1828 tot 1870 in de Dorpsstraat nr. 22 (nu antiekhandel Eussen-Mertens) gevestigd was, zal zij waarschijnlijk als zes-jarige in 1870 niet meer bezocht hebben. In 1870 werd de nieuwe school in de Irmstraat in gebruik genomen.

De oude school in het dorp bestond uit slechts één groot lokaal, waar van 1828 tot 1870 de heer Th. Smeets als hoofd en enige onderwijzer de scepter zwaaide.

De nieuwe school bestond uit drie lokalen, terwijl aan weerszijden daarvan nog een onderwijzerswoning en een gemeentehuis gebouwd werden.

Tot opvolger van dhr. Smeets werd Carel Johan Gerard van Ool tot Hoofd benoemd. Hij is dat geweest van 1871 tot 1879.

In die jaren heeft Anna Greven met de andere meisjes en jongens deze school bezocht.

Zij is niet op de Meisjesschool van de Zusters geweest want deze is pas in 1878 gestart.

Schoolplicht was er niet. De Leerplichtwet is pas in 1901 in Nederland ingevoerd.

Anna Greven gaf al heel vroeg te kennen dat zij voor "wiesvrouw" wilde studeren.

In Simpelveld en ook in de andere dorpen in de omgeving werd bij de geboorte van een baby de hulp ingeroepen van een of andere buurvrouw die wat ervaring in deze had gehad.

In Simpelveld was dat "wiesvrouw" Bindels die jarenlang de vrouwen die een kindje kregen geholpen heeft.

Zij zal waarschijnlijk ook bij de geboorte van Anna Greven geassisteerd hebben. Ze had helemaal geen opleiding daarvoor gehad, bij haar was het alleen de ervaring die zij opdeed om dat werk te doen.

In Nederland waren in de jaren tachtig van de vorige eeuw slechts twee vroedvrouwenscholen, namelijk in Rotterdam en in Amsterdam. In Heerlen is deze eerst in 1922 gekomen.

Van 1887 tot 1889 heeft Anna Greven in Rotterdam deze school bezocht. Toen zij aan de studie begon was ze dus 23 jaar.

In Simpelveld was in 1853 de spoorweg Aken-Simpelveld-Maastricht klaar. In 1867 kwam de verbinding Maastricht-Sittard-Eindhoven tot stand. Van daar kon men verder naar Rotterdam.

Toen zij in 1889 voor haar examen geslaagd was, vestigde zij zich als vroedvrouw in haar geboortedorp.

Haar practijk bleef niet beperkt tot Simpelveld, waar in die tijd ± 55 kinderen per jaar geboren werden, maar strekte zich uit over Bocholtz, Eys, Ubachsberg, en Spekholzerheide. Zelfs in de Duitse grensdorpen Orsbach en Horbach had zij haar "klanten" zitten.

Toentertijd had men nog geen last van grensoverschrijdende maatregelen. Paspoorten waren practisch onbekend. Het ging er in die dagen gemoedelijker en gemakkelijker aan toe dan in onze dagen.

Alle afstanden werden per *pedes apostolorum*, dat wil zeggen te voet afgelegd. Fietsen waren er practisch niet en de auto moest nog uitgevonden worden. Van het ene

kraambed naar het andere werden er dagelijks vele kilometers afgelegd.

In Simpelveld hadden we toen geen arts. De eerste dokter die zich metterwoon in Simpelveld vestigde was dokter Buysrogge die in 1913 zijn praktijk begon in huize "Meens" in de Kloosterstraat. (Het latere Groene Kruisgebouw en Muziekschool dat in 1987 afgebroken werd en plaats moest maken voor een tiental woningen.) In 1923 bouwde dokter Buysrogge in het midden van de Kloosterstraat zijn praktijk annex apotheek.

Op 22 oktober 1892 trouwde juffrouw Greven met dhr. J. Math. Hub. Ubaghs. Deze was eerst onderwijzer geweest in Schin op Geul en werd op 1 januari 1891 als onderwijzer in Simpelveld benoemd, waar hij meer verdiende.

Het aantal leerlingen aan onze school was in 1890 zó toegenomen dat een tweede hulponderwijzer moest worden aangesteld. Naast het Hoofd der School, de heer Herpers, was als eerste hulponderwijzer dhr. Douven werkzaam. Van 1874 tot 1914 is hij aan de school verbonden geweest.

Meester Ubaghs genoot in Simpelveld een salaris van f 400,- per jaar. Voor die tijd was dat ongeveer twee maal modaal.

In die dagen moest natuurlijk ook voor alle kosten die de staat, de provincie of de gemeente maakte inkomstenbelasting betaald worden. Degenen, die minder dan f 200 per jaar verdienden, werden daarvan vrijgesteld. Dat bedrag had men nodig voor het noodzakelijk levensonderhoud.

Van het bedrag boven de f 200 werd een hoofdelijke omslag van 1½ % berekend. Iemand die dus, zoals dhr. Ubaghs, f 400 verdiende moest dus 1½ % betalen van het bedrag boven de f 200. In dit geval dus $1\frac{1}{2} \times f 2 = f 3$ per jaar.

Hoe was de toestand in Simpelveld in die jaren?

We laten hier de gegevens volgen die we in de notulen van de gemeentebegroting over het jaar 1881 aantreffen in het archief. In ons dorp woonden toen 1760 mensen, verdeeld over 292 huisgezinnen.

Hiervan waren 161 gezinnen aangeslagen - die dus belasting moesten betalen - waarvan 24 gezinnen in de laagste klasse.

De overige 131 huisgezinnen werden niet aangeslagen omdat zij nog geen tweehonderd gulden per jaar aan inkomsten hadden. Commentaar over "die goede oude tijd" is dus overbodig. Meer dan 46% van de inwoners leefden dus onder het minimum. Het echtpaar Ubaghs-Greven woonde in de Irmstraat naast meester Douven.

Op 1 mei 1894 werd meester Ubaghs benoemd aan het St. Jozefinstituut in zijn geboorteplaats Valkenburg. Daarom werd al gauw naar deze plaats verhuisd.

Mevrouw Ubaghs moest daarom haar praktijk in Simpelveld opgeven. Zij werd nu vroedvrouw met standplaats Valkenburg. Zij volgde haar schoonmoeder op die hier al vanaf 1853 haar praktijk had en deze zeker heel graag aan haar schoondochter overdroeg.

Haar domein strekte zich, naast het Geulstadje, uit over de volgende dorpen: Bergen Terblijt, Margraten, Sibbe, Groot- en Klein Welsden, Rooth, Bemelen, IJzeren, Scheulder, Schin op Geul, Etenaken, Wijlre, Klimmen, Ransdaal, Hulsberg, Schinnen, Houthem, Genhout en Aalbeek. In onze tijd zou dat een "mission impossible" zijn geweest. Er waren dagen bij dat zij zeven bevallingen deed.

Als vroedvrouw in Simpelveld en Valkenburg was zij bij de geboorte van 12.000 babies. En nooit heeft zich bij de vrouwen die zij hielp een geval van kraamvrouwenkoorts voorgedaan. Dat was een gegeven waarop zij bijzonder trots was.

In Valkenburg was zij ook de eerste fietsende vrouw. Toen zij in het begin van deze eeuw deze kunst onder de knie kreeg werd haar werk een stuk gemakkelijker.

In die dagen kreeg een vroedvrouw voor hulp bij de bevalling, de verpleging en assistentie bij het dopen een "stuk", d.w.z. 5 francs. Eén franc was toen 48 centen waard.

Eigenaardig was, dat in die tijd practisch alleen in Belgisch en Duits geld gerekend

werd. Alleen ambtenaren als onderwijzers, politie, douane, spoorlui e.d. kregen hun salaris in Nederlands geld uitbetaald. In februari 1954 vierde Mevr. Ubaghs-Greven in Valkenburg onder grote belangstelling haar 90^e verjaardag. Zij verklaarde toen, dat haar leven van hard werken voorbij gevlogen was.

"Ik zie me nog als jong meisje in Simpelveld rondlopen alsof het pas een jaar geleden is", zei ze tegen de journalist die haar over haar leven interviewde.

Op 20 september 1957 overleed zij in Valkenburg in de gezegende ouderdom van 93 jaar. Onder grote belangstelling had op 24 september in de kerk van de Altijddurende Bijstand de uitvaartdienst plaats.

Bronnen:

Limburgs Dagblad, 21-01-1954 en 28-09-1957
Dorpsbode, 04-03-1949
Met dank aan de heer P. Vijgen voor gegevens uit het Gemeentearchief.

DE FAMILIE GREVEN.

Hieronder een uittreksel uit het bevolkingsregister van de gemeente Simpelveld.

Pieter Jos. Greven (*.....? + 14-05-1894 te Simpelveld) huwde **Anna Catharina Honen** (*.....? + 19-12-1899 te Simpelveld).

Verhuisd van Heerlen naar Simpelveld op 19-06-1863. Woonachtig eerst aan de Stampstraat, daarna in de kom van het dorp. Het beroep van Pieter Greven is dienstknecht.

Uit dit huwelijk werden zes kinderen geboren:

1. Anna Maria Sibilla, * te Heerlen 19-10-1859
2. Maria Anna Hubertina, * te Heerlen 30-09-1861
3. **Anna Maria Hubertina**, * te Simpelveld 22-02-1864 + te Valkenburg 23-09-1957
4. Anna Magdalena Hubertina, * te Simpelveld 12-02-1866
5. Hub. August, * te Simpelveld 25-09-1870 + 01-02-1949 te Roermond.
6. Sibilla, * te Simpelveld 15-12-1880 + 03-01-1899 te Simpelveld

In de "Dorpsbode" van 4 maart 1949 vinden we over de jongste broer van Anna Greven:

"**August** is overleden in het klooster "Kapel in 't Zand" te Roermond. Op 1 oktober 1894 treedt hij in bij de Paters Redemptoristen te Wittem. Op 29 september 1899 deed hij zijn H. Professie en nam de kloosternaam Broeder Franciscus aan.

Begin oktober 1909 vertrok broeder Franciscus als missionaris naar Brazilië. Twintig jaar lang heeft hij daar in de missie gewerkt.

In 1929 keerde hij naar zijn vaderland terug en woonde sedert die tijd in het klooster "Kapel in 't Zand" te Roermond.

Op 25 september 1949 hoopte hij zijn gouden Professiefeest te vieren maar enkele maanden voor dit feest riep God hem op tot de eeuwige beloning.

Daar zijn hart steeds uitging naar zijn geliefd geboortedorp bracht hij ieder jaar een bezoek aan zijn familie te Simpelveld.